

120-LETNICA GASILSTVA V LJUBLJANI

Razvoj požarne obrambe

V Ljubljani bomo v maju mesecu praznovali 120. obletnico ustanovitve »Ljubljanske prostovoljne požarne obrambe.« Ta obletnica je pomembna v kasnejših letih tudi za ustanavljanje okoliških gasilskih društev in je tudi zametek poklicnih gasilcev v Ljubljani.

Gasilsko društvo Ljubljana – mesto in Mestna gasilska zveza bosta tej visoki obletnici dala tudi zunanje obeležje, saj delujeta sedaj v ljubljanskih občinah 102 gasilska društva, 26 industrijskih gasilskih društev in poklicna brigada, v katerih je vključeno preko 6000 operativnih članov in 5600 pionirjev in mladine.

Za požrtvovalno, nesebično in humano delo gasilcev, ki so skozi 120 letno dobo delovanja uživali podporo krajanov je prav, da se spomnimo teh začetkov, ki so še kako povezani s slovenstvom in humanostjo njenih članov.

Druga polovica 19. stoletja je prinesla v slovenske dežele velike družbene, gospodarske in politične spremembe. Razvile so se manufakture, tovarne, rudniki, gradile so se železnice, večala se je trgovina in promet.

V času taborskega gibanja in z njimi povezana zavest se je v Ljubljani ustanovila leta 1870 »Ljubljanska prostovoljna požarna obramba«.

Prvi člani odbora so bili takratni pomembni možje, ki so tudi gmotno pomagali pri delovanju društva, vendar z osnovnim poudarkom na humani dejavnosti, kateri so se morale podrediti nacionalna, politična in druga vprašanja posameznih članov. Tako so v društvu pristopili ljudje različnih narodnosti in poklicev: Slovenci, Italijani, Nemci in Madžari. Delo v društvu zaradi tega ni bilo moteno, saj so že v zasnovi zahtevali, da lahko sodelujejo samo tisti, ki jim je pri srcu pomoč ljudem v nesreči.

Prva naloga društva je bila, da so se dobro organizirali in notranje utrdili, zato so organizirali moštva po vojaško v čete, nabavili uniforme in se urili po specialnostih (brizgalničarji, plezalci in varuhi).

Naznanilo požarov in alarmiranja gasilcev je bilo organizirano tako, da so na gradu imeli posebnega stražarja, ki je s strelji s topa naznanjal požare in bili so plat zvona.

V društvu so imeli tudi notranja trenja med nemško in slovensko usmerjenimi člani, vendar pa so slednji le prevladali. To se je pokazalo že leta 1880, ko je na slovenskem sprejeto skozi mesto Ignac Merhar poveljeval v slovenskem jeziku.

Društvo je delovalo v prostorih na dvorišču magistrata, vendar so že leta 1882 izrazili željo po novem domu, ki ga je mestna skupščina podprla in pričel so z izgradnjo Mestnega doma. Slavna otvoritev je bila leta 1899, to pa je tudi zaključek obdobja za uveljavitev slovenstva v društvu, čeprav so bili še vedno močni pritiski s strani nemško usmerjenih skupin. Pomembno je omeniti tudi začetek izdaje

časopisa GASILEC v letu 1897, ki je izhajal v slovenskem in nemškem jeziku. Ljubljanski prostovoljni gasilci so bili tesno povezani z reševalno službo, zato je leta 1903 začela delovati v sklopu društva tudi reševalna postaja, za katero je znameniti gasilec Fran Barle napisal posebna pravila.

Požarna obramba je tako v Ljubljani počasi vendar vztrajno rasla, se razvijala in strokovno urila. Ovir so bili le notranji odnosi med nemško in slovensko usmerjenimi člani, zato se je odbor odločil, da razpusti požarno obrambo in ustanovi »Ljubljansko prostovoljno gasilsko in reševalno službo.« Leta 1913 so za načelnika izvolili Josipa Turka. To obdobje je značilno po strankarskih razprtijah med liberalci in klerikalci, vendar je načelnik Turk odločno poudarjal, da je treba vse strankarske težnje pustiti zunaj društva in pozival članstvo k enotnosti.

Mednarodna napetost je vse bolj rastla in izbruhnila je prva svetovna vojna. Delo v društvu je teklo naprej, vendar v odsotnosti mnogih članov. Skoraj polovica članov je bilo vpoklicanih v vojsko, ostali pa so bili predvsem angažirani pri reševalnem delu pri Rdečem križu in javnem zdravstvu.

Konec vojne je društvo pričakalo precej oslabiljeno, vendar je s prihodom preživelih bivših članov ponovno zaživelo in se vključilo v manifestacije za novo državo – Jugoslavijo.

Leta 1921 so v Mestnem domu organizirali prvi vadiateljski tečaj, katerega so se udeležili člani društva in IGD iz Tobačne tovarne. To je prvi poizkus organiziranega šolanja, urjenja in teoretičnega dviga znanja članstva na širšem območju.

To leto so na magistratu ustanovili referat za gasilstvo. Občinski možje so bili prepričani, da takšna oblika gasilstva ne more več zadovoljiti potreb razvijajoče se Ljubljane, zato so ustanovili poklicno gasilsko enoto, ki je imela svoje prostore v Mestnem domu. Dobili so moderno opremo, med drugim tudi »avtotren« in avtomobilsko motorno brizgalno. S tem pa se je zaključilo prvo obdobje ljubljanskega prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva, ki je s svojim delom v letih 1904 do 1922 dvignilo gasilstvo tako visoko, da je bilo moč ustanoviti tudi poklicno enoto.

Za prostovoljne gasilce je bilo značilno pomanjkanje finančnih sredstev, zato so se obrnili na meščane za podporno članarino, organizirali so razne prireditve, veselice in »božičnice«. Ta dejavnost pa je povzročila nesoglasja med prostovoljnimi in poklicnimi gasilci, kar so politiki izkoristili in predlagali, da se Mestni dom v celoti prepusti poklicnim gasilcem.

Člani društva so ogorčeno zavrnilo to zahtevo in v teh kritičnih trenutkih ponovno izvolili za načelnika Josipa Turka, ki mu je delno uspelo zgladiti spore in nesoglasja.

Leta 1933 je prineslo nove spremembe, ko je bil sprejet nov gasilski zakon. Društvo se je preimenovalo v »Prostovoljno gasilsko četo Ljubljana – mesto«.

Napeta mednarodna situacija se je poznala tudi pri delu v društvu, saj so pričeli z vajami za primer vojne. Gasilci so se seznanjali z vojnimi strupi, z reševanjem ob bombnem napadu, o zaščiti prebivalstva in drugem. Po nekaj dneh aprilske vojne leta 1941 so Ljubljano zasedli Italijani, ki niso poznali prostovoljnega gasilstva, in so prepovedali delovanje društva.

Po kapitulaciji Italije so Nemci prevzeli poveljstvo, obnovili gasilski korpus in delovali skupaj s poklicnimi gasilci. Tako je tudi ostalo do kapitulacije Nemčije. Narodnostni duh je vseskozi prežemal društvo in se je kazal tudi v teh usodnih časih. Mnogi člani so se vključili v OF in delovali po njenih smernicah.

V povojnem obdobju niso bili v začetku dani pogoji za obnovo društva. V začetku leta 1949 pa so se težnje bolj izrazile, in se je zbralo že preko 30 članov, ki so na občnem zboru sklenili, da zberejo opremo in orodje pri ostalih okoliških društvih, ki je imelo oznako prejšnjega njihovega društva.

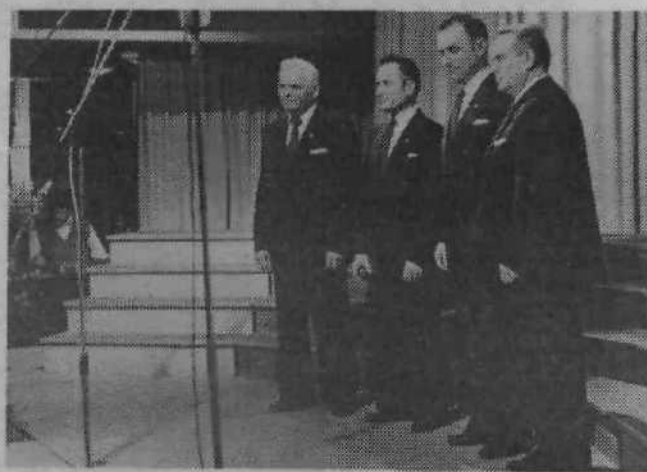
Društvo je dobilo nazaj tudi oba avtomobila, ki sta bila zelo poškodovana in skoraj nevozna. Po obnovitvi se je društvo imenovalo »Prostovoljna gasilska četa Center.«

Društvo se je v nadaljnjih letih kadrovske močno okrepilo. Pridobili so nove člane, članice in pionirje, organizirali so strokovno izpopolnjevanja in sedež društva preselili na Ambrožev trg 3. Kljub finančnim težavam so uspeli z raznimi akcijami nabaviti sodobnejšo opremo in vozila. Društvo se ni pokazalo samo na konkretnih akcijah, ampak so člani sodelovali na raznih prireditvah kot redarji, opravljali so gasilske straže, dejavnost usmerili v delovne organizacije, kjer so urili in učili delavce in si tako pridobili precejšen ugled. Svojo dejavnost so podredili načelu: »čim večja je preventivna dejavnost, tem manj bo požarov!«

V letu 1970 je društvo slavnostno praznovalo 100. obletnico obstoja. Na paradi so sodelovali poleg gasilcev iz vse Slovenije, tudi enote JLA, milice, enote CZ in Rdečega križa, taborniki in dimnikarji. Društvo se je vse bolj povezovalo s krajevnimi skupnostmi pri urjenju gasilske tehnike in notni civilne zaščite. Posebno pozornost so posvetili mladincem, ki so se vključili v te enote in jih tudi pritegnili k delu v društvu.

Kljub vrzelim, ki so nastajale v vrstah društva, ko so se poslavljali od svojih zvestih članov, so z organiziranim pristopom pridobili nove člane, ki bodo nadaljevali 120. tradicijo. Ta visoki jubilej naj bo zahvala vsem članom, ki so v tej dolgi dobi sodelovali v društvu in sledili geslu: »V SLUŽBI LJUDSTVA – NA POMOČ!«

FRANC SEVER

15 LET VOKALNEGA KVARTETA ZORA

V Prosvetnem domu v Savljah, bo v petek, 20. aprila, slavnostni koncert vokalnega kvarteta Zora, ki deluje pri Prosvetnem društvu Savlje Kleče. Pevci Božo Slovenc, Marjan Dečman, Anton Dečman in Ivko Kunstelj že petnajst let prepevajo pri Zori, v kvartetu, ki želi s svojim pejem popestriti vokalno dejavnost na Posavju. Vodi jih umetniški vodja Vladimir Briek. Pravijo, da nadaljujejo tradicijo pred petinsedemdeset leti ustanovljenega zbora Zora, ki je v tedanjih razmerah krepil narodno zavest.

Vokalni kvartet Zora ima v svojem programu slovenske in jugoslovanske ljudske pesmi, umetne pesmi ter pesmi drugih narodov. Prepevajo so v Ljubljani, Sloveniji, po Jugoslaviji, v Italiji in Avstriji. V petnajstih letih prepavanja so prepeli približno 100 pesmi na več kot 130 javnih nastopih.

Sami pravijo, da želijo s svojim petjem gojiti lepo slovensko pesem s prizvokom ubranega fantovskega petja; pridite in jim prisluhnite!

Na koncertu bo sodeloval tudi stalni spremljevalec kvarteta na koncertih, harmonikar Janko Rotar s Posavja. S svojo harmoniko razveseli še tako čemerne! Da bo svečani koncert vokalnega kvarteta Zora še bolj zanimiv, so pevci povabili tudi orkester Mandolino, ki jo vodi Milan Kontarček.

Prizadevni pevci vokalnega kvarteta Zora s svojimi gosti vabijo, pridite v petek, 20. aprila 1990 ob 20.30 v Prosvetni dom, Savlje 101.

M. P.

30 let star fičko

Se prof. Vida Belšakova vozi z najstarejšim fiatom 600 pri nas?

Imamo avto 5, 7 ali 10 let in že tarnamo, da je naš jekleni konjiček za staro železo. Profesorica Vida Belšakova na Vojaški gimnaziji Franc Rozman-Stane za Bežigradom pa meni drugače:

»Imam menda najstarejšega fička v Sloveniji in prav lušno se počutim v njem.«

Fiat 600 D LJ 119-50 je bil izdelan leta 1959 in je v minulih 30 letih prevozil 100.000 km brez generalnega popravila. Prvi lastnik je bil inž. Trost, od novembra 1975 pa ga ima prof. Belšakova.

Ko smo je ujeli v naš objektiv je na števcu njenega ljubljence bilo 99.999 km.

»Ni me še pustil na cesti. Enkrat samkrat le pri semaforju, toda ni bilo daleč od doma.«

Zaradi njenega popularnega fička so maturanti Vojaške gimnazije na poslovljni prireditvi svoji tovarišici zapeli pesem »Največa je tora v životu, doživjeti stotu.«

Vida Belšakova je seveda previdna. Ko parkira, vedno pazi, da ni zraven fička zaboj za smeti, kajti, komunalci bi lahko pomislili, da je fičko zavržen in bi ga odpeljali na odpad...
Tekst in foto: IVAN ŠUČUR

DUŠAN ZIŠKO, MATURANT VOJAŠKE GIMNAZIJE

Republiški prvak z zračno puško

Na republiškem prvenstvu v streljanju s serijsko zračno puško v Hrastniku je Dušan Ziško, maturant Vojaške gimnazije Franc Rozman-Stane, dosegel imeniten uspeh. Z 376 krogi, kar je 2 kroga manj od mladinskega republiškega rekorda, je v hudi konkurenci osvojil naslov mladinskega prvaka Slovenije. Dušan je trenutno Bežigradčan, sicer pa je doma iz Šalovec v občini Murska Sobota; je pravdober učenec in ves svoj prosti čas posveča streljanju.

»Štirikrat sem bil zmagovalec na prvenstvih srednjih vojaških šol, je dejal Dušan Ziško, sedaj kot član SD Olimpija pa sem posegal po višjih uspehih. Naslov prvaka Slovenije mi je v veliko spodbudo, da se kmalu uveljavim tudi v močnejši, članski konkurenci.«

Tvoj naslednji nastop?

»Na državnem prvenstvu v Smederevu 21. aprila, kjer bom zastopal Slovenijo, svoj klub Olimpijo in, seveda sebe.«

Kaj pričakuješ?

»Skušal bom doseči čim več krogov. Vem, da je lanskoletni zmagovalec na državnem prvenstvu dosegel 373 krogov, kar pomeni, da imam priložnost prekositi ta rezultat.«

Dušan, strelski pozdrav — muš!

IVAN ŠUČUR

Baliranje

Komisija za športno rekreacijo pri ZTKO Ljubljana Bežigrad razpisuje občinsko prvenstvo v baliranju. Tekmovanje bo po liga sistemu na baliniščih ŠD Zarja, Linhartova cesta. Začelo se bo po 15. maju. Prijave sprejemamo do ponedeljka, 7. maja na naslov: ZTKO Ljubljana Bežigrad, Staničeva 41. Prijavnino v višini 400,00 din nakažete na žiro račun: ZTKO mesta Ljubljane št. 50104-678-39112 – za baliranje. Ostale informacije daje Jože Peterka po tel. 312-176 in 317-334.

NAMIZNI TENIS

Izenačene borbe

Zaradi slabih snežnih razmer je že drugo leto zapored odpadlo občinsko prvenstvo v veleslalomu in smučarskem teku za rekreativce. Tako je bilo kot prvo tekmovalje na programu občinsko prvenstvo v namiznem tenisu.

Igralci namiznega tenisa so se konec marca v telovadnici v ŠRC Stadion najprej pomerili v ekipnem delu, posamezniki pa so igrali teden kasneje. Udeležba je bila letos nekoliko slabša kot lani, kljub temu pa so bile borbe za posamezne uvrstitve izredno izenačene. Tako so morali moški posamezno za končno uvrstitev odigrati nekatere dvoboje še enkrat.

V ekipnem delu so bili najboljši – moški: 1. Lesnina I, 2. SCT, 3. Partizan Bežigrad in 4. Delo; ženske: 1. Partizan Bežigrad in 2. Delo; posamezno – moški: 1. Kern – Partizan Bežigrad, 2. Stankovič – Sloga-Dom JLA, 3. Šmerov – Lesnina in 4. Rajki – SCT; ženske: 1. Lah, 2. Kržišnik, 3. Kumar in 4. Zore.

J. P.

KOŠARKA V ŠŠD

Zamenjava na vrhu

Marca se je končalo tekmovalje mlajših pionirjev in pionirk v košarki za bežigradska ŠŠD. Udeležba devetih ekip pionirjev in štirih ekip pionirk je dokaz, da je ta športna panoga med vodilnimi v naši občini. Tekmovanje je potekalo po liga sistemu v dveh skupinah, finalni del pri pionirjih pa je bil v dvorani ŠRC Ježica. Tega so se udeležili tudi mnogi starši, ki so z navdušenjem spremljali uspele poteze svojih otrok. Po dolgih letih nepremagljivosti so igralci ŠŠD Franceta Bevka morali priznati premoč igralcev ŠŠD Borisa Kidriča.

Končni vrstni red – pionirji: 1. Boris Kidrič I, 2. France Bevk I, 3. Milan Šuštaršič, 4. Danile Kumar, 5. dr. Vito Kraigher, 6. France Bevk II, 7. Boris Kidrič II, 8. Boris Ziherl, 9. Miran Jarc; pionirke: 1. Danile Kumar, 2. France Bevk, 3. Maks Pečar, 4. Milan Šuštaršič.

J. P.

RAZPISA TRIMSKIH TEKMOVANJ

Košarka

Komisija za športno rekreacijo pri ZTKO Ljubljana Bežigrad razpisuje občinsko prvenstvo v košarki. Tekmovanje bo na igrišču ŠRC Ježica, Savlje 6, začelo se bo v ponedeljek, 7. maja 1990. Ekipne bodo razdeljene v skupine po vrstivah v lanskem sezoni. Prijave sprejemamo do petka, 20. aprila na naslov: ZTKO Ljubljana Bežigrad, Staničeva 41. Prijavnino v višini 1.400,00 din nakažete na žiro račun ZTKO mesta Ljubljane št.: 50104-678-39112 – za košarko. Ostale informacije daje Jože Peterka po tel. 312-176 ali 317-334.

Za večjo varnost v prometu – semaforiziran prehod za pešce na križišču Samove in Vodovodne ceste.